

Jidic proti Rumunsku, rozsudek ze dne 18. 2. 2020 - K trestnímu postihu pachatele v případě konkurujících si zákonů (účinných v době spáchání činu a rozhodování o něm)

Stěžovatel: Jidic

Žalovaný stát: Rumunsko

Číslo stížnosti: 45776/16

Datum: 18.02.2020

Článek Úmluvy: čl. 7

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: nulla poena sine lege, retroaktivita, trest

Český právní řád: čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod
§ 2, § 3 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Významnost: 2

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 4/2020

Jidic proti Rumunsku, rozsudek ze dne 18. 2. 2020

K trestnímu postihu pachatele v případě konkurujících si zákonů (účinných v době spáchání činu a rozhodování o něm)

Autorský komentář:

Předkládaný rozsudek je jedním z dalších rozhodnutí [dříve například Del Río Prada proti Španělsku (GC), č. 42750/09], v nichž Soud vyložil svůj přístup k otázce trestního postihu pachatele v případech konkurence trestních zákonů. Zopakoval v něm, že čl. 7 Úmluvy, jehož porušení stěžovatel namítal, zaručuje nejen zásadu zákazu retroaktivity přísnějších trestních předpisů, ale implicitně také zásadu retroaktivity těch příznivějších, z čehož plyne, že pokud existují rozdíly mezi trestním zákonem účinným v době spáchání trestného činu a pozdějšími trestními předpisy účinnými před vynesením konečného rozsudku, soudy musejí použít ten zákon, jehož ustanovení jsou pro obviněného nejvýhodnější [viz Scoppola proti Itálii (č. 2) (GC), č. 10249/03, 17. 9. 2009, § 109]. Příznivost zákona přitom nelze zkoumat jen v obecné rovině, například porovnáním trestních sankcí, jejichž uložení zákon účinný v době spáchání skutku (dále též „starý zákon“) a zákon účinný v době rozhodování o něm (dále též „nový zákon“) umožňují. Vnitrostátní soudy musí posoudit konkrétní okolnosti skutku,

kteře jsou významné pro určení jeho závažnosti, a tím případně ne/aplikovatelnosti toho či onoho druhu trestu, jehož uložení příslušný zákon obecně umožňuje. Na základě tohoto komplexního posouzení je pak třeba rozhodnout - vyznělo-li předcházející posouzení otázky viny pachatele tak, že je trestně odpovědným, jak podle zákona starého, tak i nového - který zákon je nezbytné použít jako příznivější z hlediska trestního postihu pachatele.

Ve věci posuzované Soud, při zopakování faktu, že rozhodnutí o příznivosti zákona pro obviněného nezávisí na abstraktním porovnání zmíněných zákonů, poukázal na závěry odvolacího soudu. Ten vzal v úvahu obecná kritéria trestání obsažená ve starém i novém trestním zákoně a použil je na konkrétní okolnosti, za nichž stěžovatel spáchal trestný čin označený jím za závažný, na nějž proto nebylo možno reagovat toliko uložením peněžitého trestu. Pro Soud bylo z hlediska jeho rozhodování podstatné zjištění, zda existovala či nikoli reálná možnost, že by stěžovateli mohl být uložen příznivější trest, pokud by byl v jeho případě použit nový trestní zákon. S ohledem na závěry obsažené v rozhodnutí odvolacího soudu a souvislosti zmíněné Soudem v bodě 95. jeho rozsudku dospěl k závěru, že tomu tak nebylo. Proto vyslovil, že aplikace ustanovení zákona účinného v době spáchání skutku (byť ten umožňoval jen uložení jednoho druhu sankce, tj. trestu odnětí svobody) odvolacím soudem nevedla k porušení čl. 7 v jím posuzované věci.

Výše zmíněné závěry Soudu mohou být nápomocné českým soudům při jejich řešení otázky časové působnosti (§ 2, § 3 tr. zákoníku), k němuž musejí nezřídka v důsledku změny zákona nastalé po spáchání skutku jeho pachatelem přistoupit. Plyne z nich totiž, že v obdobných případech důvod k použití pozdějšího zákona umožňujícího postih pachatele širší paletou trestů nastává jen tehdy, přichází-li uložení příslušného druhu trestu reálně v úvahu. Pokud tomu tak není, nelze novější zákon pokládat za pro pachatele příznivější ve smyslu § 2 odst. 1 tr. zákoníku a je třeba použít zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán.

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatel, řidič z povolání, který doprovázen přítelem řídil dne 16. 7. 2012 služební automobil, se dostal do vyostřené sporu s posádkou jiného vozidla. V jeho průběhu spolujezdec vystoupil, aby hádku zastavil. Zatímco byl venku, stěžovatel zařadil rychlost, auto se rozjelo a narazilo do spolujezdce, jenž byl mírně zraněn. Přivolaní policisté provedli u stěžovatele test na alkohol, jímž zjistili, že má v krvi více než 0,8 g/l alkoholu, a na místě mu odebrali řidičský průkaz.

Následně byl obviněn z řízení na veřejné komunikaci pod vlivem alkoholu podle čl. 87 odst. 1 nařízení vlády č. 195/2002. V průběhu řízení byla právní kvalifikace změněna na čl. 336 odst. 1 nového trestního zákona účinného od 1. 2. 2014. Policejní orgán k této změně přistoupil poté, co novou právní úpravu shledal pro obviněného příznivější. Podle starého zákona totiž mohl být potrestán pouze trestem odnětí svobody, zatímco podle nového zákona mohl být potrestán buď trestem odnětí svobody, nebo peněžitým trestem. Nový zákon ukládal, aby byl v případě konkurence použit ten zákon, který je pro obviněného mírnější. Stěžovatel v průběhu řízení žádal státní zastupitelství o jeho urychlení, neboť od nehody nemohl řídit, vzhledem ke svému věku nemohl pracovat v jiné profesi a docházely mu finance. Před soudem prvního stupně se ke skutku doznal a souhlasil s projednáním ve zkráceném řízení. Státní zastupitelství žádalo o rozhodnutí věci podle starého zákona, který považovalo za příznivější. Zároveň však navrhlo, aby byl stěžovateli uložen na zkušební dobu zákaz řízení, neboť spáchaný skutek byl závažný, stěžovatel vysoce ovlivněn alkoholem a způsobil poškozenému zranění. Stěžovatel naopak považoval nový zákon za příznivější, neboť mohlo být uloženo trestu odloženo nebo od něj mohlo být zcela upuštěno, aniž by mu byl uložen zákaz řízení. Pro uvedené alternativy byly podle jeho mínění splněny podmínky, neboť nespáchal jiný trestní čin, ke skutku se přiznal, svého jednání litoval a udělal vše pro urychlení řízení. Nadto neřídil na rušné ulici a byl před činem zaměstnán. Zdůraznil také nepřiměřenou délku řízení a skutečnost, že od nehody nemohl pracovat. Starý zákon považoval za méně příznivý, protože jediným možným

trestem bylo odnětí svobody a byl by mu také odebrán řidičský průkaz a nemohl by pracovat.

Soud prvního stupně pokládal nový trestní zákon za příznivější pro stěžovatele. Souhlasil s jeho argumenty a skutek považoval za méně závažný. Po snížení trestní sazby o jednu třetinu v důsledku rozhodnutí ve zkráceném řízení mu uložil trest odnětí svobody v délce desíti měsíců, jehož výkon odložil na zkušební dobu v trvání dvou let. Uložil mu další omezení, nikoli však zákaz řízení. Proti tomuto rozhodnutí podalo státní zastupitelství odvolání, neboť trest uložený stěžovateli považovalo za nedostatečný a nesouhlasilo s hodnocením závažnosti skutku soudem. Zároveň zopakovalo, že mělo být rozhodováno podle starého zákona.

Odvolací soud přisvědčil námitkám státního zastupitelství a rozsudek soudu prvního stupně zrušil. Po zvážení konkrétních okolností případu rozhodl, že příznivější bude ve stěžovatelově věci starý trestní zákon. Po snížení trestní sazby o třetinu z důvodu přiznání stěžovateli mu uložil trest odnětí svobody v délce tří let a deseti měsíců a další tresty, jako odebrání práva volit a být volen a zákaz obsazení funkce spojené s výkonem státní moci. Výkon všech uložených trestů poté odložil na zkušební dobu v délce sedmi let. Dále mu uložil ve zkušební době různá omezení, mezi nimi i zákaz řízení motorových vozidel.

PRAVNÍ POSOUZENÍ

1. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 7 ÚMLUVY

2. Stěžovatel namítl, že zrušením rozsudku soudu prvního stupně a použitím starého trestního zákona porušil v jeho případě soud poslední instance zásadu retrospektivního použití mírnějšího trestního zákona. Tvrdil, že podle čl. 336 odst. 1 nového trestního zákona mohl být za trestný čin, kterého se dopustil, uložen trest odnětí svobody nebo peněžitý trest. Vnitrostátní soudy měly také možnost odložit uložení trestu nebo od uložení upustit. Nebyl by mu tak odebrán řidičský průkaz. Rozhodnutí soudu odložit uložení trestu by navíc umožnilo po skončení řízení okamžité vrácení jeho řidičského průkazu, neboť zákaz řízení již nemohl být uložen během zkušební doby. Odkázal přitom na čl. 7 Úmluvy, který zní:

„1. Nikdo nesmí být odsouzen za jednání nebo opomenutí, které v době, kdy bylo spácháno, nebylo podle vnitrostátního nebo mezinárodního práva trestným činem. Rovněž nesmí být uložen trest přísnější, než jaký bylo možno uložit v době spáchání trestného činu.

2. Tento článek nebrání souzení a potrestání osoby za jednání nebo opomenutí, které v době, kdy bylo spácháno, bylo trestné podle obecných právních zásad uznávaných civilizovanými národy.“

3. K přijatelnosti

4. Soud shledává, že tato stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy a není nepřijatelná ani z jiného důvodu. Musí být tedy prohlášena za přijatelnou.

5. K věci samé

6. Argumenty stran

7. a) Stěžovatel

8. Stěžovatel uvedl, že soud poslední instance nerozhodl správně, který zákon je v jeho případě příznivější. Pochybil při porovnání příslušných trestních zákonů a nerozhodl správně, který zákon je v jeho případě konkrétním způsobem výhodnější. S ohledem na ustanovení nového trestního zákona stěžovatel uvedl, že nebylo pochyb o tom, že byl pro něj výhodnější.

9. Při posuzování příznivosti trestního zákona se soudy měly soustředit na trest, který má být za trestný čin uložen podle starého i nového zákona. Soud poslední instance měl navíc vzít v úvahu, že podle nového trestního zákona mohlo být uložení trestu odloženo.

10. Cílem vnitrostátních soudů bylo za jeho jednání ho přísně potrestat. Soudy mu také uložily neopodstatněné další tresty - například omezení jeho práva volit a být volen do veřejných

úřadů a zákaz pracovat v pozici zahrnující výkon státní moci - i když byl odsouzen za trestný čin, který neměl žádnou spojitost s výkonem těchto práv. Omezení jeho oprávnění řídit na dobu deseti let a sedmi měsíců je navíc nezákonné a nepřiměřené. Nadto bylo o odložení výkonu jeho trestu rozhodnuto pouze s cílem zabránit mu v řízení, protože podle nového trestního zákona by to již nebylo možné.

11. b) Vláda
12. Vláda nesouhlasila se stěžovatelovým tvrzením, že cílem vnitrostátních orgánů bylo přísně ho potrestat a uvedla, že se jedná čistě o jeho spekulace.
13. Vysvětlila, že posouzení toho, který zákon je příznivější, není abstraktní, ale sleduje několik kroků při zvážení konkrétních okolností každého případu. Obecně vnitrostátní soudy prvně posoudí, jestli byly naplněny znaky trestného činu. Následně zkoumají trestní sazbu stanovenou zákonem pro tento trestný čin. V případě, kdy byly mezi okamžikem spáchání trestného činu a konečným rozhodováním soudu v účinnosti dva zákony a podle jednoho z nich bylo trestem za tento trestný čin odnětí svobody, zatímco podle druhého zákona by to byl stejně přísný trest odnětí svobody nebo trest peněžitý, soud by považoval druhý zákon za příznivější pouze v tom případě, kdy by se rozhodnul uložit peněžitý trest. Jinými slovy, samotná existence potenciálního alternativního trestu neznámá, že je daný zákon příznivější. Pokud by však oba zákony ukládaly za tentýž trestný čin tresty odnětí svobody o různých výměrách, vnitrostátní soud by rozhodl o příznivějším z nich při zvážení konkrétní výměry trestu odnětí svobody, kterou zamýšlel uložit. Takže pokud by zamýšlel uložit trest při horní hranici trestní sazby, za příznivější zákon by byl považován ten, který stanovuje nižší horní sazbu. Nápodobně pokud by zamýšlel uložit trest při spodní hranici trestní sazby, příznivější by byl ten zákon, který stanovuje u spodní hranice trestní sazby kratší trest. Konečně pokud by oba zákony stanovovaly pro tento trestný čin stejnou trestní sazbu, soud by v závislosti na zvoleném trestu posuzoval další okolnosti, jako například požadavky pro podmíněné odložení výkonu trestu odnětí svobody.
14. Vnitrostátní soudy se řídily tímto postupem při posuzování, který trestní zákon je ve stěžovatelově případě příznivější. Protože stěžovatel souhlasil s projednáním ve zkráceném řízení, zákonná sazba trestu odnětí svobody za daný trestný čin byla v případě starého i nového zákona snížena na osm měsíců až tři roky a čtyři měsíce.
15. Soud poslední instance vzal v úvahu, že jednání stěžovatele vyžadovalo uložení trestu při horní hranici stanovené na tři roky a čtyři měsíce. Tento trest byl stanoven a mohl být uložen podle staré i nové právní úpravy. Důvody pro rozhodnutí soudu poslední instance uložit tento trest vyplývaly z jeho posouzení jednání stěžovatele a závažnosti trestného činu a neměly spojitost s posouzením, který trestní zákon je příznivější. V důsledku toho musely vnitrostátní soudy pro rozhodnutí, který trestní zákon je pro něj výhodnější, posoudit podmínky výkonu tohoto trestu odnětí svobody.
16. Výkon ani uložení trestu odnětí svobody v délce tří let a čtyř měsíců nemohly být podle nového trestního zákona odloženy a stěžovatel by tak musel uložený trest vykonat. Vzhledem k tomu, že výkon trestu mohl být podle starého trestního zákona odložen na zkušební dobu, soud poslední instance správně považoval ve stěžovatelově případě tento zákon za příznivější.
17. Vláda dodala, že netvrdí, že odložení výkonu trestu na zkušební dobu bylo výhodnější než odložení uložení takového trestu. Takové posouzení však nebylo relevantní pro rozhodnutí, který zákon byl ve stěžovatelově případě příznivější.
18. Po vstupu nového trestního zákona v účinnost by osoba, která spáchala stejný trestný čin jako stěžovatel a byl jí uložen totožný trest, nebyla ve výhodnějším postavení než stěžovatel. Nelze proto dojít k závěru, že by nový trestní zákon byl ve stěžovatelově případě příznivějším zákonem.
19. Vzhledem k tomu, že vnitrostátní soudy správně posoudily, který trestní zákon je pro stěžovatele příznivější, jeho námitky jsou ve skutečnosti projevem nespokojenosti s posouzením závažnosti jeho jednání vnitrostátními soudy. Stěžovatel by vlastně chtěl, aby soud

posledního stupně započal svoje hodnocení závěrem, že odložení uložení trestu by se mu hodilo více, protože by dostal zpět řidičský průkaz, a až poté by vnitrostátní soud stanovil trest, který by byl odložen. Vnitrostátní soudy však posuzují způsob, jakým bude trest vykonán, až poté, co rozhodnou, jaký trest bude uložen.

20. Podle judikatury Soudu nepřipadá čl. 7 v úvahu v případech, kdy je v odvolacím řízení uložen přísnější trest, pokud nepřekročil maximální délku trestu, který mohl být stěžovateli uložen v řízení před soudem prvního stupně.
21. Posouzení soudem
22. a) Obecná východiska
23. Soud opakuje, že záruka zakotvená v čl. 7, která je základní součástí právního státu, zaujímá přední místo v systému ochrany Úmluvy, což je zdůrazněno skutečností, že čl. 15 Úmluvy nedovoluje odstoupení od tohoto závazku ani v případě války nebo jiného veřejného ohrožení státní existence. Ustanovení by mělo být vykládáno a používáno – jak vyplývá z jeho předmětu a cíle – tak, aby poskytovalo účinné záruky proti svévolnému stíhání, odsouzení a potrestání [viz Del Río Prada proti Španělsku (GC), č. 42750/09, § 77, ECHR 2013; Maktouf a Damjanović proti Bosně a Hercegovině (GC), č. 2312/08 a 34179/08, § 66, ECHR 2013 (výňatky); Vasiliauskas proti Litvě (GC), č. 35343/05, 20. 10. 2015, § 153].
24. Článek 7 Úmluvy není omezen pouze na zákaz retroaktivního použití trestního práva v neprospěch obviněného. Zahrnuje také obecnou zásadu, že pouze zákon může stanovit, co je trestným činem, a určit trest (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). Přestože zakazuje především rozšíření katalogu vymezených trestných činů na jednání, která nebyla trestnými činy, stanovuje také zásadu, že trestní právo nesmí být extenzivně vykládáno v neprospěch obviněného, například využitím analogie (viz Del Río Prada, § 78; Maktouf a Damjanović, § 66, obojí cit. výše).
25. Z toho vyplývá, že příslušné tresty musejí být jasně definovány zákonem. Tento požadavek je splněn v případě, kdy jednotlivec může z formulace příslušného ustanovení vědět, v případě potřeby s pomocí výkladu soudu nebo odpovídající právní radou, jaká jednání či opomenutí mohou založit jeho trestní odpovědnost a jaký trest by mu v takovém případě hrozil [viz Kafkaris proti Kypru (GC), č. 21906/04, § 140, ECHR 2008; Del Río Prada, cit. výše, § 79].
26. Když čl. 7 mluví o „právu“, poukazuje na totožný koncept jako Úmluva na jiných místech při použití tohoto výrazu. Jde o pojem, který zahrnuje zákony i judikaturu a naznačuje kvalitativní požadavky, zejména na dostupnost a předvídatelnost. Tyto kvalitativní požadavky musejí být naplněny jak ve vztahu k vymezení trestného činu, tak souvisejícímu trestu (viz mezi mnoha dalšími Del Río Prada, cit. výše, § 91).
27. Soud dále opakuje, že čl. 7 zaručuje nejen zásadu zákazu retroaktivity přísnějších trestních předpisů, ale implicitně také zásadu retroaktivity těch příznivějších. Jinými slovy, pokud existují rozdíly mezi trestním zákonem účinným v době spáchání trestného činu a pozdějšími trestními předpisy účinnými před vynesením konečného rozsudku, soudy musejí použít ten zákon, jehož ustanovení jsou pro obviněného nejvýhodnější [viz Scoppola proti Itálii (č. 2) (GC), č. 10249/03, 17. 9. 2009, § 109].
28. Dále soud poznamenává, že procesní trestní normy, které se týkají výhradně délky uloženého trestu v případě odsouzení po zkráceném řízení, zejména požadavek na zkrácení trestu uloženého soudem o třetinu, jsou ustanoveními hmotného trestního práva a jako takové spadají pod čl. 7 Úmluvy (tamtéž § 111-13).
29. Opakuje také, že není jeho úkolem přezkoumávat, zda bylo v obecném smyslu nepoužití retroaktivně nového trestního zákona samo o sobě v rozporu s čl. 7 Úmluvy. Tato záležitost musí být hodnocena případ od případu při vzetí v úvahu konkrétních okolností každého případu, především jestli vnitrostátní soudy použily zákon, jehož ustanovení jsou pro obviněného nejvýhodnější (viz Maktouf a Damjanović, cit. výše, § 65).
30. Nadto Soud zdůrazňuje, že je primárně na vnitrostátních orgánech, především soudech, aby vyřešily problémy výkladu vnitrostátního práva. Jeho role je proto omezena na zjištění, jestli

jsou účinky takového výkladu v souladu s Úmluvou [viz Waite a Kennedy proti Německu (GC), č. 26083/94, § 54, ECHR 1999I; Kononov proti Lotyšsku (GC), č. 36376/04, § 197, ECHR 2010; Ruban proti Ukrajině, č. 8927/11, 12. 7. 2016, § 43]. Nebude proto zpochybňovat výklad ani použití vnitrostátního práva vnitrostátními soudy, pokud nezpůsobily následky, které jsou v rozporu s Úmluvou (viz mezi mnoha dalšími obdobně Kononov, cit. výše, § 198, a Plechkov proti Rumunsku, č. 1660/03, 16. 9. 2014, § 67).

31. b) Posouzení projednávaného případu
32. Pokud jde o projednávaný případ, Soud shledal, že strany ve svých podáních (viz body 65. a 68. výše) naznačily, že může být více způsobů posouzení toho, který trestní zákon je pro obviněného mírnější nebo výhodnější. Zdá se, že stěžovatel je toho názoru, že posouzení by mělo vzít v úvahu spáchaný trestný čin obecně a příslušnou horní a spodní hranici trestní sazby v obou zákonech, stejně jako způsob, jakým má být trest vykonán. Vláda má však zároveň za to, že posouzení by mělo být učiněno při zvážení konkrétních okolností, za nichž byl trestný čin spáchán, kdy vnitrostátní soudce rozhodne, jestli má být trest ukládán spíše při spodní nebo horní hranici dané oběma zákony, a pokud to připadá v úvahu, též při srovnání způsobu, jakým má být trest vykonán.
33. V této souvislosti Soud poznamenává, jak bylo zmíněno výše (viz bod 82.), že posouzení, který trestní zákon je mírnější nebo výhodnější pro obviněného – jestli zákon účinný v době, kdy obviněný čin spáchal, nebo zákon účinný v době, kdy byl uznán vinným – nezávisí na abstraktním porovnání zmíněných zákonů. Zásadní je, po konkrétním zhodnocení těchto zákonů, zda by bylo použití jednoho z nich, spíše než druhého, v neprospěch obviněného, co se týče potrestání (viz Maktouf a Damjanović, cit. výše, § 69-70).
34. Zde Soud poukazuje, že stěžovatelův případ je v určitých ohledech podobný případu Maktouf a Damjanović (viz výše). Zaprvé soudy v obou případech při posuzování dvou konkurujících zákonů – toho, který byl účinný v době spáchání trestného činu, a toho, který vstoupil v účinnost před odsouzením obviněného – rozhodly o tom, který z nich je výhodnější, po zvážení konkrétních okolností, za nichž byl skutek spáchán. Zadruhé soudy uložily v obou případech tresty, které byly svou výměrou blízké horní hranici trestní sazby dané příslušným zákonem. Přesto jsou však mezi těmito případy zásadní rozdíly. Ve stěžovatelově případě především vnitrostátní soudy, na rozdíl od věci Maktouf a Damjanović, vzaly v úvahu při svém hodnocení toho, který trestní zákon je mírnější, nejen horní a spodní hranici zákonné sazby, kterou byl obviněný ohrožen, ale také možnost danou novým zákonem uložit peněžitý trest a způsob, jakým bude trest vykonán podle nového i starého zákona – přesněji, jestli mohlo být odloženo uložení trestu nebo jeho výkon. Uvedené okolnosti měly vliv na stěžovatelovo oprávnění řídit vozidlo, přičemž toto oprávnění pro něj mělo prvořadý význam, neboť na něm závisela jeho obživa (viz bod 27.).
35. V těchto souvislostech Soud poznamenává, že ve stěžovatelově případě byly skutkové podstaty trestného činu řízení na veřejné komunikaci pod vlivem alkoholu prakticky stejné ve starém trestním zákoně, který byl použitelný v době spáchání trestného činu, i v novém trestním zákoně, který vstoupil v účinnost před stěžovatelovým odsouzením a který stěžovatel považoval ve svém případě za příznivější. Stěžovatel nadto nerozporoval, že jeho jednání naplnilo znaky trestného činu, který byl v době, kdy ho spáchal, stanoven s dostatečnou dostupností a předvídatelností. V projednávaném případě proto není sporná zákonnost jeho odsouzení.
36. Oba trestní zákony však stanovují ve vztahu k řízení na veřejné komunikaci pod vlivem alkoholu odlišné rámce trestání. Podle starého zákona hrozil za řízení pod vlivem alkoholu trest odnětí svobody v délce od jednoho do pěti let. Soudy mohly za splnění několika podmínek výkon trestu odložit na zkušební dobu. Zároveň mohlo být na zkušební dobu uloženo jedno nebo více omezení, včetně zákazu řízení vozidla. Trest musel být navíc snížen o třetinu v případech projednávaných ve zkráceném řízení.
37. Podle nového zákona hrozil za řízení vozidla na veřejné komunikaci pod vlivem alkoholu trest odnětí svobody v délce od jednoho do pěti let nebo peněžitý trest. Soudy mohly odložit uložení

trestu, zcela od něj upustit nebo za splnění několika podmínek odložit jeho výkon na zkušební dobu. Zároveň mohlo být na zkušební dobu uloženo jedno nebo více omezení. Pokud soud rozhodl odložit uložení trestu, jedním z omezení, které mohl uložit osobě, která byla shledána vinnou spácháním trestného činu, byl zákaz řízení určitých vozidel. Trest musel být navíc zkrácen o třetinu v případech projednávaných ve zkráceném řízení, pokud byl ukládán trest odnětí svobody.

38. Soud shledává, že z celkového porovnání režimů trestání podle každého ze zákonů použitelných ve stěžovatelově případě vyplývá, že jediným předpokládaným trestem, který mohl být v jeho případě uložen podle starého trestního zákona, byl trest odnětí svobody v délce od jednoho do pěti let. Podle nového zákona naopak měly vnitrostátní soudy na výběr mezi trestem odnětí svobody v délce od jednoho do pěti let a peněžitým trestem. Nadto, přestože oba trestní zákony umožňovaly za splnění určitých podmínek odložit výkon uloženého trestu anebo ho zkrátit, pouze nový trestní zákon stanovil, že od uložení trestu mohlo být upuštěno nebo mohlo být odloženo.
39. Soud navíc poznamenává, že dlouhý nebo maximální trest podléhal podle nového zákona přísnějšímu režimu než podle starého zákona, protože podle tohoto zákona musel být vykonán každý trest delší než tři roky.
40. Za těchto okolností Soud posoudí, jestli konkrétní posouzení učiněné soudem poslední instance ve stěžovatelově případě, které vedlo k použití starého trestního zákona, může být rozumně považováno za pro něj nejvýhodnější, pokud jde o potrestání.
41. Soud v tomto ohledu shledává, že soud poslední instance vzal v úvahu obecná kritéria trestání daná v novém i starém trestním zákoně a použil je na konkrétní okolnosti, za nichž stěžovatel spáchal trestný čin. Souhlasil s argumentací státního zastupitelství, že spáchaný trestný čin byl závažný, a poukázal na to, že trest uložený soudem prvního stupně nebyl dostatečný pro zajištění jeho nápravy. Odsoudil ho poté k maximálnímu trestu stanovenému starým zákonem, konkrétně k trestu odnětí svobody v délce tří let a čtyř měsíců. Pokud by byl použit nový trestní zákon, maximální trest uložený stěžovateli by byl stejný.
42. Soud poznamenává, že stěžovatel tvrdil, že nový trestní zákon byl pro něj příznivější než starý trestní zákon, neboť podle nového zákona měly soudy možnost uložit mu peněžitý trest. Soud však poukazuje, že žádný ze soudů projednávajících jeho případ nebyl toho názoru, že by v jeho případě mohl být s ohledem na konkrétní okolnosti nehody, které se účastnil, uložen peněžitý trest. Pokud by jeho námitka mohla být chápána jako vyjadřující obecný nesouhlas s přísností trestu, který mu uložil soud poslední instance, Soud zdůrazňuje, že otázky týkající se přiměřenosti trestu nespádají pod čl. 7 a jeho úkolem není rozhodovat o délce trestu odnětí svobody nebo druhu trestu, který je za spáchání daného trestného činu vhodný [viz Hummatov proti Ázerbájdžánu (rozh.), č. 9852/03 a 13413/04, 18. 5. 2006; Hakkar proti Francii (rozh.), č. 43580/04, 7. 4. 2009; Vinter a další proti Spojenému království (GC), č. 66069/09 a 2 další, ECHR 2013 (výňatky)].
43. Pro Soud je důležité, jestli zde byla reálná možnost, že by stěžovateli mohl být uložen příznivější trest, pokud by byl v jeho případě použit nový trestní zákon. Jak již bylo zmíněno výše (viz bod 93.), soud poslední instance nepovažoval spáchaný trestný čin za méně závažný a uložil mu maximální možný trest odnětí svobody, který převyšoval tři roky. V této souvislosti Soud poznamenává, že nový trestní zákon pro možnost využití alternativních způsobů výkonu v daném případě vyžaduje, aby byl projednávaný trestný čin méně závažný nebo aby byl trest uložený obviněnému v délce tří let či kratší. Vzhledem k tomu, že ve stěžovatelově případě spáchaný trestný čin ani uložený trest tato kritéria nespĺňovaly, musel by v případě, kdy by byl použit nový trestní zákon, svůj trest vykonat.
44. S ohledem na to Soud neshledal ničeho, co by podporovalo stěžovatelovo tvrzení, že soud poslední instance použil v jeho případě přísnější trestní zákon. Naopak vzhledem k tomu, že nebyla žádná zřejmá možnost, že by použití nového zákona pracovalo, co se týče trestání, v jeho prospěch, nelze uzavřít, že by mu nebyly poskytnuty účinné záruky proti uložení

přísnějšího trestu.

45. Na rozhodnutí Soudu nemá vliv skutečnost, že když soud poslední instance zkrátil stěžovateli trest odnětí svobody o třetinu, odkázal na nová procesní ustanovení týkající se délky trestu ukládaného v případě, kdy byla věc projednána ve zkráceném řízení (viz bod 34.). Obdobná ustanovení obsahoval také starý trestní zákon a jejich účinek by byl ve vztahu ke stěžovatelovu trestu stejný. Soud proto uzavírá, že přístup soudu poslední instance nelze považovat za nezákonný pokus vytvořit nový zákon (pozn.: k takovému vytvoření by došlo kombinací ustanovení z nového a starého zákona, viz bod 44.) nebo že by vedl k důsledkům, které jsou v rozporu s požadavky Úmluvy.
46. Soud tudíž shledal, že za konkrétních okolností projednávaného případu nedošlo k porušení čl. 7 Úmluvy.

K DALŠÍM TVRZENÝM PORUŠENÍM ÚMLUVY

99. S odkazem na čl. 6 Úmluvy stěžovatel namítl, že zákaz řízení na neomezenou dobu do ukončení řízení vedeného proti němu bez příkazu soudu či dostupného opravného prostředku, kterým by se proti němu mohl bránit, představoval porušení jeho práva na presumpci neviny.
100. Soud námitku přezkoumal tak, jak ji předložil stěžovatel. Avšak s ohledem na podklady, které měl k dispozici, a limity své příslušnosti neshledal žádný náznak porušení práv a svobod daných Úmluvou nebo jejími Protokoly.
101. Tato část stížnosti proto musí být zamítnuta podle čl. 35 odst. 4 a 4 Úmluvy jako zjevně neopodstatněná.

VÝROK

Z těchto důvodů Soud jednomyslně

1. Prohlašuje stížnost ve vztahu k čl. 7 Úmluvy za přijatelnou;
2. Rozhoduje, že nedošlo k porušení čl. 7 Úmluvy.

(Zpracovali JUDr. Ivo Kouřil a Mgr. Bc. Kamila Tokošová)